

შესრულებლებისა და ფონოგრამების შესახებ

ისმო-ს ხელშეკრულების (1996 წ.)

მოკლე მიმოხილვა

ხელშეკრულება ეხება ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების ორი კატეგორიის მფლობელებს: 1) შემსრულებლებს (მსახიობებს, მომღერლებს, მუსიკოსებს და ა.შ.) და 2) ფონოგრამების მწარმოებლებს (ფიზიკურ ან იურიდიულ პირებს, რომლებიც ინიციატივას იჩენენ და პასუხისმგებლობას იღებენ ხმის ჩანაწერის ფიქსაციაზე).

ეს კატეგორიები ერთსა და იმავე ჩარჩოებში განიხილება, ვინაიდან იმ უფლებების უმეტესობა, რომლებიც ხელშეკრულებით მინიჭებული აქვთ შემსრულებლებს, წარმოადგენს იმ უფლებებს, რომლებიც დაკავშირებულია წმინდა ხმოვან ჩანაწერებთან (რომლებიც ფონოგრამების ობიექტს წარმოადგენს).

რაც შეეხება შემსრულებლებს, ხელშეკრულება მათ ოთხი სახის ქონებრივ უფლებას ანიჭებს ფონოგრამაზე დაფიქსირებული შესრულებებისათვის (აქ არ იგულისხმება აუდიოვიზუალური ჩანაწერები, მაგალითად, მოძრავი გამოსახულებები). ესენია: 1) რეპროდუცირების უფლება, 2) გავრცელების უფლება, 3) გაქირავების უფლება და 4) ნაწარმოების ხელმისაწვდომად გახდომის უფლება. თითოეული მათგანი წარმოადგენს განსაკუთრებულ უფლებას გარკვეული შეზღუდვებისა და გამონაკლისების გათვალისწინებით.

რეპროდუცირების უფლება გულისხმობს ფონოგრამის ნებისმიერი სახით ან ფორმით პირდაპირ ან ირიბ რეპროდუცირებაზე ნებართვის მიცემის უფლებას.

გავრცელების უფლება გულისხმობს ფონოგრამის ორიგინალის ან ასლების საჯაროდ ხელმისაწვდომობაზე ნებართვის მიცემის უფლებას საკუთრების უფლების გაყიდვის ან სხვაგვარად გადაცემის გზით.

გაქირავების უფლება წარმოადგენს ფონოგრამის ორიგინალის ან ასლების საჯაროდ კომერციულ გაქირავებაზე ნებართვის მიცემის უფლებას, როგორც ეს ხელშეკრულების მონაწილე მხარეების ეროვნულ კანონმდებლობაშია განსაზღვრული (გარდა იმ ქვეყნებისა, სადაც 1994 წლის 15 აპრილიდან ამოქმედებულია ასეთი გაქირავების სანაცვლოდ სათანადო ანაზღაურების სისტემა).

ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის უფლება წარმოადგენს სადენიანი ან უსადენო საშუალებებით საჯაროდ ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფას იმ შესრულებებისა, რომლებიც ფონოგრამაზე ისეა დაფიქსირებული, რომ პირებს მათზე ხელი მიუწვდებოდეთ მათთვის სასურველი ადგილიდან და მათთვის სასურველ დროს. ეს უკანასკნელი, კერძოდ, გულისხმობს ინტერნეტის საშუალებით, მომხმარებლის მოთხოვნის შესაბამისად, ინტერაქტიული გზით ხელმისაწვდომობას.

ხელშეკრულებით შემსრულებლებს თავიანთი დაუფიქსირებელი (ცოცხალი) შესრულებისათვის ეძლევათ სამი სახის ქონებრივი უფლება: 1) ეთერში გადაცემის უფლება (გარდა ხელახალი მაუწყებლობის შემთხვევისა), 2) საჯაროდ გადაცემის უფლება (გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც შესრულება ეთერში გადაიცემა) და 3) შესრულების ფიქსაციის უფლება.

ხელშეკრულებით შემსრულებლებს ეძლევათ, აგრეთვე, არაქონებრივი უფლებები: შემსრულებლის სახით იდენტიფიცირების მოთხოვნის უფლება და შესრულების ნებისმიერი იმგვარი დამახინჯების, შერყენის ან მოდიფიცირების აკრძალვის უფლება, როგორცაა შეუძლია შემსრულებლის რეპუტაციის შელახვა.

რაც შეეხება ფონოგრამების მწარმოებლებს, ხელშეკრულებით მათ ეძლევათ ოთხი სახის უფლება მათ ფონოგრამებთან დაკავშირებით: 1) რეპროდუცირების უფლება; 2) გავრცელების უფლება; 3) გაქირავების უფლება და 4) ფონოგრამის ხელმისაწვდომად გახდომის უფლება. თითოეული მათგანი წარმოადგენს განსაკუთრებულ უფლებას, გარკვეული შეზღუდვებისა და გამონაკლისების გათვალისწინებით.

რეპროდუცირების უფლება წარმოადგენს ნებისმიერი ხერხით ან ფორმით ფონოგრამის პირდაპირ ან არაპირდაპირ რეპროდუცირებაზე ნებართვის გაცემის უფლებას;

გავრცელების უფლება წარმოადგენს ფონოგრამის ორიგინალისა და ასლების საჯაროდ ხელმისაწვდომობაზე ნებართვის მიცემის უფლებას საკუთრების უფლების გაყიდვის ან სხვაგვარად გადაცემის გზით;

გაქირავების უფლება წარმოადგენს ფონოგრამის ორიგინალისა და ასლების საჯარო კომერციულ გაქირავებაზე ნებართვის მიცემის უფლებას, როგორც ეს ხელშეკრულების მონაწილე მხარეების ეროვნულ კანონმდებლობაშია განსაზღვრული (გარდა იმ ქვეყნებისა, რომლებსაც 1994 წლის აპრილიდან ამოქმედებული აქვთ სათანადო ანაზღაურების სისტემა ასეთი გაქირავებისათვის);

ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის უფლება წარმოადგენს სადენიანი ან უსადენო კავშირგაბმულობის საშუალებებით ფონოგრამის საჯაროდ ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაზე ნებართვის მიცემის უფლებას იმგვარად, რომ საზოგადოების წევრებს ფონოგრამაზე ხელი მიუწვდებოდეთ მათ მიერ შერჩეული ადგილიდან და მათთვის სასურველ დროს. ეს უფლება გულისხმობს, კერძოდ, ინტერნეტის მეშვეობით, მოთხოვნისამებრ, ინტერაქტიული გზით ხელმისაწვდომობას.

რაც შეეხება ორივეს – შემსრულებლებსა და ფონოგრამის მწარმოებლებს, ხელშეკრულება ხელშეკრულების ყოველ მონაწილე ქვეყანას ავალდებულებს, რომ იმ პირებს, რომლებიც ხელშეკრულების მონაწილე სხვა ქვეყნების მოქალაქეები არიან, გარკვეული შეზღუდვებისა და გამონაკლისების გათვალისწინებით, მისცეს შესაძლებლობა, ისარგებლონ იმავე პირობებით, რომლითაც სარგებლობენ წევრი სახელმწიფოს მოქალაქეები (ეროვნული რეჟიმი).

გარდა ამისა, ხელშეკრულება ითვალისწინებს შემსრულებელთა და ფონოგრამების მწარმოებელთა მიერ ერთიანი სათანადო ანაზღაურების უფლების გამოყენების შესაძლებლობას კომერციული მიზნით გამოქვეყნებული ფონოგრამების პირდაპირი ან ირიბი გამოყენებისათვის, ეთერში გადაცემის ან საჯაროდ გაცნობისათვის. თუმცა, ხელშეკრულების მონაწილე ნებისმიერ მხარეს შეუძლია შეზღუდოს ან დათქმის შემთხვევაში, სულაც გააუქმოს ეს უფლება. ამ შემთხვევაში სხვა დანარჩენ მხარეებს შეუძლიათ, უარი თქვან ეროვნული რეჟიმის გამოყენებაზე იმ სახელმწიფოს მიმართ, რომელმაც დათქმის საფუძველზე თავისი კანონმდებლობით არ გაითვალისწინა ზემოთ აღნიშნული უფლება (ნაცვალგება).

დაცვის ვადა უნდა შეადგენდეს მინიმუმ 50 წელს.

ხელშეკრულებით გათვალისწინებული უფლებების გამოყენება და განხორციელება არ უნდა იყოს დამოკიდებული რაიმე ფორმალური მოთხოვნების შესრულებაზე.

ხელშეკრულება მონაწილე მხარეებს ავალდებულებს, ეროვნული კანონმდებლობით გაითვალისწინონ სანქციები იმ ტექნოლოგიური საშუალებების (მაგალითად დაშიფვრის) გვერდის ავლის წინააღმდეგ, რომელიც გამოიყენება შემსრულებლებისა და ფონოგრამის მწარმოებლების მიერ უფლებებით სარგებლობასთან დაკავშირებით, და ისეთი ინფორმაციის გადაკეთების ან წაშლის

საწინააღმდეგოდ, როგორცაა შემსრულებლისა და ფონოგრამის მწარმოებლის იდენტიფიცირების მონაცემები, რომლებიც საჭიროა მათი უფლებების (მაგ., ლიცენზირების, ჰონორარების ამოღების, და განაწილების) მართვისათვის ("უფლებების მართვისათვის განკუთვნილი ინფრმაცია").

ხელშეკრულება თითოეულ მონაწილე მხარეს ავალდებულებს ისეთი სამართლებრივი ღონისძიებების გატარებას, რომელიც ხელშეკრულების ამოქმედებას უზრუნველყოფს. კერძოდ: მონაწილე მხარისათვის სავადებულოა, ეროვნული კანონმდებლობით გაითვალისწინოს უფლებების განხორციელების ეფექტური პროცედურები ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ უფლებათა დარღვევის აღსაკვეთად. აღნიშნული პროცედურები უნდა შეიცავდეს სასწრაფო ღონისძიებების გატარების შესაძლებლობას დარღვევის აღსაკვეთად და ღონისძიებებს, რომლებიც შემდგომ დარღვევებს შეაჩერებს.

ხელშეკრულება აფუძნებს მონაწილე მხარეების ასამბლევას, რომლის მთავარი ამოცანაა ხელშეკრულების განხორციელებასა და განვითარებასთან დაკავშირებული საკითხების განხილვა. ასამბლეა ხელშეკრულებასთან დაკავშირებულ ადმინისტრაციულ ფუნქციებს ანდობს ისმოს სამდივნოს.

ხელშეკრულება ღიაა ისმოს და ევროგაერთიანების წევრი სახელმწიფოებისათვის. ხელშეკრულების ძალაში შესვლისთანავე ასამბლევას შეუძლია გადაწყვეტილების მიღება ხელშეკრულებაში გასაწევრიანებლად სხვა სამთავრობათაშორისო ორგანიზაციების მიღების თაობაზე.

ხელშეკრულება ძალაში შევა მას შემდეგ, რაც სახელმწიფოების მიერ რატიფიკაციის ან მიერთების 30 დოკუმენტი იქნება წარდგენილი. ეს დოკუმენტები უნდა წარედგინოს ისმოს გენერალურ დირექტორს, რომელიც ამ ხელშეკრულებისთვის წარმოადგენს ნდობით აღჭურვილ პირს.

ხელშეკრულება (რომლის სრული ვერსია გამოქვეყნებულია ვებსაიტზე www.wipo.int/treaties) დაიდო 1996 წლის 20 დეკემბერს, ხოლო 1997 წლის 31 დეკემბრისათვის, როდესაც ხელმოწერების ჩატარება დასრულდა, მასზე ხელი ჰქონდა მოწერილი 49 სახელმწიფოს და ევროგაერთიანებას.